

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΑΘΗΝΑ 29-30 ΜΑΡΤΙΟΥ 2014

Περιφερειακός τύπος, περιφερειακή συνείδηση, περιφερειακή ανάπτυξη

**Του Γιάννη Λασκαράκη
Εκδότη της «ΓΝΩΜΗΣ» της Αλεξανδρούπολης**

Η νέα εποχή που ανοίγεται μπροστά μας είναι γενάτη προκλήσεις . Όλα αλλάζουν . Η κοινωνία αλλάζει, η τεχνολογία εξελίσσεται ταχύτατα, οι διοικητικές δομές της χώρας μας μεταβάλλονται, το κράτος συρρικνώνεται, κόμματα σβήνουν, νέα δημιουργούνται, μύθοι καταρρέουν, η πολιτική αλλάζει προσανατολισμό.

Παρ' όλα αυτά ορισμένα στερεότυπα παραμένουν ακλόνητα και όποιος τα αμφισβητεί γίνεται δυσάρεστος ή ακόμη και λοιδορείται.

Ένα από αυτά τα στερεότυπα είναι ότι τα περισσότερα επαγγέλματα υπηρετούν λειτουργήματα και ως εκ τούτου θα πρέπει να τυγχάνουν της προστασίας και της προνομιακής μεταχείρισης του κράτους.

Αρχίζοντας λοιπόν να γίνομαι δυσάρεστος, θα σας πω ότι η έκδοση μιας περιφερειακής εφημερίδας δεν αποτελεί λειτουργήμα, αλλά ένα δύσκολο, ευαίσθητο και πολύ απαιτητικό επάγγελμα, όπως όλα τα Μέσα Ενημέρωσης σε ολόκληρο τον κόσμο.

Παρά αυτή την αυτονόητη διαπίστωση ο Περιφερειακός τύπος στην χώρα μας, με το συγκεντρωτικό κράτος να αντιστέκεται λυσσαλέα στην αποκέντρωση , έχει να διαδραματίσει ένα ιδιαίτερο ρόλο , στα πλαίσια της ίδιας του της φύσης ως μέσου ενημέρωσης των πολιτών της Περιφέρειας και ως εκφραστή των ιδεών , των απόψεων, των πολιτικών και των δράσεων που παράγει η τοπική κοινωνία, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις, τα νομικά πρόσωπα, οι πολίτες.

Με αυτά τα ζητήματα δεν ασχολείται βέβαια ο πανελλήνιας κυκλοφορίας τύπος , ο οποίος αντιμετωπίζει μεγάλη πτώση της κυκλοφορίας., ιδιαίτερα στην Περιφέρεια. Όλες οι μετρήσεις δείχνουν ότι σε κάθε νομό της χώρας, η αναγνωσιμότητα των τοπικών εφημερίδων, είναι πολλαπλάσια της αναγνωσιμότητας όλων μαζί των εφημερίδων πανελλήνιας κυκλοφορίας στον ίδιο νομό.

Περιφερειακός τύπος και αποκέντρωση

Εδώ και τρία χρόνια υλοποιείται η διοικητική μεταρρύθμιση και επιχειρείται η μεταβίβαση μεγάλης πολιτικής και οικονομικής εξουσίας από το κέντρο προς τις αιρετές Περιφερειακές αρχές και τους νέους ισχυρούς Δήμους. Ο κεντρικός αθηναϊκός τύπος , δομημένος

κατ' εικόνα και ομοίωση του συγκεντρωτικού κράτους «βολεύεται» με την απροθυμία της κεντρικής διοίκησης να αποκεντρώσει τις αρμοδιότητές της σε νέους πόλους εξουσίας που δεν ελέγχει. Γίνεται έτσι ευκολότερη η διαχείριση της διαφημιστικής δαπάνης και του πολιτικού μανάτζμεντ κομμάτων και πολιτικών σε ολόκληρη τη χώρα.

Μια τόσο ριζική μετατόπιση των κέντρων εξουσίας από το απρόσωπο Κέντρο στην γειτονιά μας, και από τα απρόσιτα πρόσωπα στους δικούς μας καθημερινούς ανθρώπους, είναι δυνατή μόνο με την συμπαράσταση του περιφερειακού τύπου στις περιφερειακές αποκεντρωμένες δομές. Παράλληλα η νέα αυτή διοικητική δομή αλλάζει τον χαρακτήρα και τη λειτουργία του περιφερειακού τύπου ο οποίος αναλαμβάνει νέα καθήκοντα για τον έλεγχο της Περιφερειακής και τοπικής εξουσίας, για την ανάδειξη και κρίση των Περιφερειακών και Δημοτικών πολιτικών

Ο έλεγχος των κέντρων εξουσίας είναι το ζητούμενο σε μια δημοκρατία. Ένας από τους φορείς αυτού του ελέγχου, στο νέο τοπίο που διαμορφώνεται, θα είναι βεβαίως ο περιφερειακός τύπος.

Η υπεύθυνη όμως στάση απέναντι στον σχεδιασμό, στην πολιτική και στο έργο των νέων αρχών, απαιτεί και αντίστοιχη υποδομή, νέες επενδύσεις, περισσότερο επαγγελματισμό. Ο Περιφερειακός τύπος για να μπορέσει να ανταποκριθεί στο νέο του ρόλο θα πρέπει να γίνει πραγματικά περιφερειακός, με συνεργασίες και συγχωνεύσεις, οι οποίες σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία εξυπηρετούν και την βιωσιμότητα των εφημερίδων, λόγω της μεγάλης οικονομίας κλίμακας., όπως συμβαίνει σε όλες τις Περιφέρειες της Ευρώπης. Και σ' αυτό το θέμα θα κριθούν τα τοπικά ΜΜΕ. Όσα δεν καταφέρουν να ανταποκριθούν θα περιορισθούν σε ρόλο περιθωριακό.

Και βέβαια το κενό δεν θα μείνει ακάλυπτο. Τα αθηναϊκά συγκροτήματα θα εγκατασταθούν στις περιφέρειες που υπάρχει αδύναμος τοπικός τύπος, είτε με νέες επενδύσεις, είτε εξαγοράζοντας μικρές μονάδες.

ΜΜΕ και περιφερειακή συνείδηση

Οι διεργασίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση των Περιφερειών και η μετατόπιση του κέντρου λήψης σημαντικών αποφάσεων από το Εθνικό σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, αναδεικνύουν τις αιρετές Περιφέρειες σε ολοκληρωμένες πολιτικές και αναπτυξιακές οντότητες που εξαρτώνται όλο και λιγότερο από την Κρατική εξουσία.

Εν τούτοις η Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση θα παραμείνει γράμμα κενό και θεσμός χωρίς ψυχή, εάν δεν ανασυγκροτήσει ο πολίτης της την περιφερειακή του συνείδηση, περνώντας από το τοπικό και νομαρχιακό

επίπεδο στο Περιφερειακό, για θα αυτοπροσδιορισθεί ο πολίτης της περιφέρειας στο πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα.

Σε αυτή ακριβώς την προσπάθεια η συμβολή των τοπικών ΜΜΕ και ιδιαίτερα του τύπου θα είναι καθοριστική.

Θα πρέπει όμως να κάνουμε μερικές επισημάνσεις.

Κατ' αρχή πρέπει να πούμε ότι περιφερειακή συνείδηση δεν σημαίνει ένα αδιέξοδο αντιαθηναϊσμό συνοδευόμενο από αφορισμούς και κατάρες, εναντίον του «κράτους της Αθήνας», κατάλοιπο της αποικιακής σχέσης κέντρου- περιφέρειας.

Ούτε συντελούν στη διαμόρφωση περιφερειακής συνείδησης τα κλαψουρίσματα και οι ικεσίες προς την "καταραμένη" Αθήνα για να αναπτύξει την "φτώχη" και "ακριτική" περιφέρεια.

Περιφερειακή συνείδηση είναι ακριβώς το αντίθετο. Είναι η επίγνωση των δυνατοτήτων των δυνάμεων της περιφέρειας και η εμπιστοσύνη στο ανθρώπινο δυναμικό της .

Η περιφερειακή συνείδηση συνθέτει τις δευτερεύουσες αντιθέσεις, ρίχνει τα "τεχνικά τείχη" που χωρίζουν τους πολίτες και κινητοποιεί όλες τις δυνάμεις της Περιφέρειας, μέσα στα πλαίσια ενός περιφερειακού αναπτυξιακού σχεδιασμού. Οι περιφερειακές πολιτικές και προγράμματα, δεν ευδοκούν χωρίς περιφερειακή συνείδηση

Η περιφερειακή συνείδηση συγκροτείται μέσα από την κοινή γεωγραφικής αντίληψης, τα κοινά συμφέροντα, της κοινή πολιτική και πολιτιστική ζωή, την κοινή παράδοση , τους κοινούς στόχους , αλλά και της κοινωνικής συνοχής, της ανοχής του διαφορετικού , της αλληλεγγύης, και της ανάπτυξης των ανθρώπινων σχέσεων . Τα κοινά μέσα επικοινωνίας και ενημέρωσης αποτελούν εμπνευστές για την ανάπτυξη της περιφερειακής συνείδησης και της ανάδειξης της ιδιαίτερης "ταυτότητας" στον χώρο του πολιτισμού, της επιστήμης και των επιχειρήσεων.

Περιφερειακή συνείδηση και "λαϊκισμός"

Η περιφερειακή συνείδηση ευδοκεί σε μια κοινωνία γνώσης όπου ο λαϊκισμός δεν έχει καμία θέση, διότι ο λαϊκισμός αρνείται τον κριτικό ορθολογισμό. Επιστρατεύονται , ανάλογα με τις συγκυρίες, τους πολιτικούς στόχους και το ακροατήριο, η φτώχεια, οι κοινωνικές αδικίες, η ξενοφοβία, οι διεθνείς και εσωτερικές συνομοσίες , τα μονοπώλια, η αδηφαγία των βιομηχάνων, η τεμπελιά των εργαζομένων, η ανικανότητα των πολιτικών, οι Τούρκοι, οι Αλβανοί, οι Σκοπιανοί, οι Ευρωπαίοι , η Μέρκελ κλπ. Δεν ενδιαφέρουν λογικές συνέπειες, δεν ενδιαφέρει η ανάπτυξη των επιχειρημάτων. Ενδιαφέρει μόνο η δυνατότητα να συγκερασθούν διαμαρτυρίες και απογοητεύσεις σε μια καθολική άρνηση και συσπείρωση κατά του εκάστοτε «εχθρού» Ο

λαϊκισμός συγκαλύπτει τα πραγματικά προβλήματα, παρουσιάζει με αναληθή τρόπο την πραγματικότητα και συντελεί έτσι στον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης. Τον λαϊκισμό στηρίζουν οι δυνάμεις που βλέπουν τις επερχόμενες μεταβολές με δυσπιστία και φόβο, που αισθάνονται ότι δεν θα κυριαρχούν στις νέες ισορροπίες και επιζητούν τη στασιμότητα. Στασιμότητα όμως δεν υπάρχει στην δυναμική της περιφερειακής ανάπτυξης. Γι' αυτό λαϊκισμός και περιφερειακή συνείδηση δεν συμβιβάζονται.

Περιφερειακός τύπος και περιφερειακή ανάπτυξη

Ελπίζω ότι έγινε φανερό ότι ο Περιφερειακός τύπος μπορεί να καλλιεργήσει την Περιφερειακή συνείδηση η οποία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την Περιφερειακή ανάπτυξη, διότι συμβάλλει στην υπέρβαση της τοπικής κλίμακας, του Δήμου και του Νομού, υπέρ της μεγάλης αναπτυξιακής ενότητας, στην οποία οι υπάρχοντες πόροι και το ανθρώπινο δυναμικό επιτρέπουν την μεγιστοποίηση του οφέλους και τις οικονομίες κλίμακας.

Κατ' αρχήν θεωρώ ότι το παράδειγμα θα πρέπει να το δώσουν οι ίδιοι οι φορείς του Περιφερειακού τύπου. Το φαινόμενο των εκατοντάδων μικρών νομαρχιακών και τοπικών εφημερίδων που φθάνουν ακόμη και τις 10 καθημερινές, σε κάποιους νομούς, δε συμβιβάζεται με την υγιή επιχειρηματικότητα. Και για να γίνω πάλι δυσάρεστος, μας βάζει σε υποψίες ότι αρκετές από αυτές επιβιώνουν όχι με κριτήρια ανταγωνιστικά και ποιοτικά, αλλά με διαπλοκή με τοπικούς πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες.

Τι πρέπει να γίνει; Το παράδειγμα το έδωσαν πέντε εκδότες στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, με μια κοινή επένδυση πιεστηρίου, στο οποίο εκτυπώνονται όχι μόνο οι δικές τους εφημερίδες, αλλά τριάντα περίπου από όλη την βόρεια Ελλάδα. Χώρια που υπάρχει η δυνατότητα για κοινές εκδόσεις ενθέτων διαφημιστικών και ενημερωτικών εντύπων που κυκλοφορούν μαζί με το σώμα των εφημερίδων των εταίρων ή και άλλων που τυπώνονται στο ίδιο πειστήριο. Κάτι τέτοιο βέβαια ενισχύει και την παρέμβαση του περιφερειακού τύπου στην προβολή των περιφερειακών πολιτικών και στην ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής κινητικότητας, μέσω της γνωριμίας των αξιοθέατων, των δρώμενων και του τρόπου ζωής των τοπικών κοινωνιών. Η ενδοπεριφερειακή κινητικότητα αποτελεί μια ελπιδοφόρα προοπτική για την ενίσχυση του τουρισμού και των τοπικών αγορών σε όλη την έκταση της Περιφέρειας. Θα ήθελα να αναφέρω εδώ το παράδειγμα της Περιφέρειας Ηπείρου, που σε συνεργασία με το σωματείο «Διάζωμα» εκπόνησε πρόγραμμα για την ανάδειξη και αναβάθμιση των αρχαιολογικών μνημείων, την σύνδεσή τους με τουριστικές διαδρομές, αλλά και με την τοπική οικονομία. Στα

πλαίσια αυτά θα είναι σημαντικός ο ρόλος των τοπικών ΜΜΕ στην προβολή τους, με σκοπό την ενδοπεριφερειακή κινητικότητα. Κάτι τέτοιο σχεδιάζουμε και στην δική μας Περιφέρεια.

Η ανεργία είναι στην εποχή της κρίσης το μέγα πρόβλημα που διαλύει την κοινωνία και απελπίζει τη νέα γενιά που πλήττεται κατά κύριο λόγο. Πολλές φορές όμως το επενδυτικό κλίμα υπονομεύεται και η επιχειρηματικότητα ενοχοποιείται μέσα από τις στήλες του τοπικού τύπου, με λαϊκίστικες κορώνες στο όνομα της δήθεν υπεράσπισης των τοπικών συμφερόντων. Στόχος είναι συνήθως οι υπερτοπικές επενδύσεις για την αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών πόρων, ή η κατασκευή ενός μεγάλου δημόσιου έργου.

Συχνά βλέπουμε να χάνονται ευκαιρίες για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης εξ αιτίας τοπικιστικών ή και πολιτικών σκοπιμοτήτων, στις οποίες συχνά ο τοπικός τύπος συντάσσεται άκριτα, αποσιωπώντας την αλήθεια ή αναπαράγοντας αφορισμούς, κινδυνολογίες, συνομωσιολογίες και αντιεπιστημονικές, αντιεπιχειρηματικές απόψεις. Στον αντίποδα βρίσκονται πρωτοβουλίες περιφερειακών εφημερίδων που αναδεικνύουν καλές πρακτικές τοπικών επιχειρήσεων, βραβεύουν καινοτόμες δράσεις και επενδύσεις, ενθαρρύνουν τη νεανική επιχειρηματικότητα ή καθίστανται χορηγοί επικοινωνίας αντίστοιχων εκδηλώσεων άλλων φορέων, επιμελητηρίων κλπ.

Θέλω να σταθώ για λίγο στον περιφερειακό τύπο των περιοχών που έχουν σύνορα με άλλες χώρες. Η εξωστρέφεια αυτών των περιοχών είναι όρος για την ανάπτυξή τους, μια και αξιοποιούν έτσι ένα συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με άλλες περιοχές. Για παράδειγμα τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και η Θράκη, έχουν πολύ κοντά σαν φυσική ενδοχώρα τις ακτές της Μικράς Ασίας, την Ανατολική Θράκη και την Κωνσταντινούπολη, με πληθυσμούς δεκάδων εκατομμυρίων, ενώ αντίστοιχα βρίσκονται μακριά από την Αθήνα. Αντί λοιπόν ο τοπικός τύπος να καλλιεργεί συχνά ξενοφοβικά και εθνικιστικά σύνδρομα, θα πρέπει να συνδράμει στην προώθηση των σχέσεων σε επιχειρηματικό, τουριστικό, επιστημονικό επίπεδο με τη γειτονική χώρα που ενδιαφέρει την κάθε περιοχή. Η ξενοφοβία και ο εθνικισμός, η δημοσιογραφία της δημιουργίας γεγονότων τύπου Ιμίων, βάζει φραγμούς στην πολιτική των ανοικτών οριζόντων. Είναι τραγικό και καταστροφικό για την περιοχή μου τη Θράκη να αναπαράγουν τα τοπικά μέσα, εκπομπές και δημοσιεύματα κεντρικών ΜΜΕ έμπλεα εθνολαϊκισμού, συνομωσιολογίας και πατριδοκαπηλίας, τη στιγμή που τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια της Αλεξανδρούπολης και των άλλων πόλεων, γεμίζουν από Τούρκους επισκέπτες που δίνουν ζωή και στην αγορά της πόλης.

Ταξιδεύοντας ένα πρωί με το τραίνο από το Στρασβούργο στη Γερμανία με εντυπωσίασε ο μεγάλος αριθμός των μαθητών και εργαζομένων που

επιβιβάστηκαν από μεθοριακές Γαλλικές Αλσατικές κωμοπόλεις και κατέβηκαν σε μια γειτονική Γερμανική πόλη, όπου εργάζονταν ή φοιτούσαν σε Γερμανικό σχολείο. Οι επιβάτες κρατούσαν στα χέρια τους την Alsace, την περιφερειακή εφημερίδα με τη μεγαλύτερη κυκλοφορία στη Γαλλία που συντάσσεται στην Αλσατική διάλεκτο, αλλά και σε γαλλόφωνη έκδοση. Εκπληκτικό παράδειγμα για το πώς μια περιφερειακή εφημερίδα συνδέει του πολίτες δύο περιφερειών διαφορετικών κρατών.

Με όλα τα παραπάνω αναδεικνύεται ο ρόλος του περιφερειακού τύπου, ως ένας από τους συντελεστές της περιφερειακής ανάπτυξης, κάτι που του προσδίδει κύρος που, δυστυχώς, ελάχιστοι του αναγνωρίζουν. Ούτε όμως και οι ίδιοι οι εκδότες και οι φορείς τους έθεσαν ποτέ ενώπιον της κοινωνίας και του πολιτικού συστήματος αυτή τη διάσταση της λειτουργίας τους. Και για να γίνω για μια ακόμη φορά δυσάρεστος, η αναγνώριση αυτού του ρόλου δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί όσο η επιβίωση ορισμένων εφημερίδων στηρίζεται στην προστασία του κράτους και όχι αποκλειστικά στους αναγνώστες τους και στην υγιή επιχειρηματική τους δράση. Όσο η αυτοκάθαρση του χώρου του περιφερειακού τύπου δεν προχωράει, όσο καθυστερεί η ενοποίηση των συνδικαλιστικών του φορέων, τόσο στο οργανωτικό, όσο, κυρίως, στο επίπεδο των στόχων και της στρατηγικής του. Επί πλέον η κατάσταση που επικρατεί αποτελεί μειονέκτημα για τις επιχειρήσεις που σέβονται τους κανόνες διότι έχουν απέναντί τους ανταγωνιστές χαμηλού κόστους, όχι λόγω καλύτερης οργάνωσης, αλλά λόγω παρανομιών.

Και όπως γράφει ο Αρίστος Δοξιάδης στο εξαιρετικό βιβλίο του «Το αόρατο ρήγμα», «Το κίβδηλο χρήμα εκτοπίζει το γνήσιο, η παρωχημένη επιχείρηση εκτοπίζει την σύγχρονη» (Νόμος του Gresham).

Αυτός λοιπόν ο Περιφερειακός τύπος που θα πάει χέρι-χέρι με την περιφερειακή ανάπτυξη, που θα την επηρεάσει και θα ωφεληθεί από αυτήν, που θα ανταποκριθεί στα νέα δεδομένα της περιφερειακής συγκρότησης της χώρας, που θα εκσυγχρονισθεί και θα προσαρμοσθεί στις νέες μορφές ψηφιακής πληροφόρησης, αυτός ο περιφερειακός τύπος θα είναι σεβαστός, αναβαθμισμένος και θα επιβιώσει στη νέα εποχή.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας